

ANNE VE BABALAR

dinliyor – konuşuyor – çocuklarına kitap okuyorlar:

**Çocuklar ile kulağa hoş gelen
bir üçlü melodi**



Dinleme



Konuşma



Okuma



İçindekiler dizini

Bakanların Önsözleri	3
Niçin dinleme, konuşma ve çocuklara kitap okuma çocuğun gelişmesi açısından bu kadar önemlidir?	4
İnsanlar birbirini dinlediği, birbirleri ile konuştuğu ve çocuklara kitap okuduğu zaman ev nasıl ideal bir ortama dönüşür?	7
• Anne ve babalar çocuklarla birlikte başarılı bir dinleme ve anlatma ortamını nasıl oluşturabilirler?	8
• Anne ve babalar, çocukların dinleme ve dikkat derecelerini nasıl etkileyebilirler?	10
• Anne ve babalar evde nasıl heyecanlı ve ilginç hikâyeler anlatabilirler?	11
• Anne ve babalar evde serbest anlatımı nasıl deneyebilirler?	13
Dinleme, konuşma ve başkalarına kitap okuma alışkanlıklarınızı neler etkileyebilir?	15
• Çocuklara kitap okumanın çocuklar üzerindeki etkileri nelerdir?	16
• Çok dillilik ve kitap okuma kültürü – iki dilli okuma saatleri	18
Hangi kitap ve bant tiyatroları çocuk için uygundur?	19
• Çocuk edebiyatı ve medyası için kalite kriterleri	19
• Resimli kitaplar	20
• Bant tiyatroları	24
• Anne ve babalar çocuk kitapları ve bant tiyatroları nereden temin edebilirler?	25
Anne ve babalar nasıl çocuk yuvaları ve okuldaki günlük bakıcı ve pedagoji uzmanlarının partneri haline gelirler?	26
Bir kitap okuma ve dinleme alanı olarak çocuk yuvası ve ilkokul	27
Konu ile ilgili bilgilendirme yolları: “Dinleme – Konuşma – Çocuklara kitap okuma	29
Servis	30
• Okuma Vakfı'nın sunduğu materyaller	
• Her iki bakanlığın sunduğu materyaller	
• Hessen Eyaleti'nin 0 ila 10 yaş arası çocuklar için Eğitim ve Öğretim Planı	
• Adresler	
Aile içi iletişimin gerçekleştirilebildiği bir ev	31

Künye

Sevgili Anne ve Babalar,

çocuk kitapları yazarı Astrid Lindgren haklı olarak “okumanın sınırsız bir çocukluk macerası olduğunu” ifade etmiştir. Anne ve babalara yönelik bu broşürümüzle sizin dünyanın en güzel ve önemli işlerinden birisi olan çocuğunuzu dinleme, konuşma ve okumaya teşvik için zaman ayırmanızı sağlamak ve bu zevki yeni öneriler ile desteklemek istiyoruz.

Dinleme Vakfı ile Okuma Vakfı'nın Hessen Sosyal İşler Bakanlığı ve Hessen Kültür Bakanlığı'nın talimatı ile yürüttükleri „Üçlü melodi: Dinleme - Konuşma – Çocuklara Okuma“ projesi kapsamında elinizdeki bu broşür hazırlanmıştır. Öncelikle çocuk yuvası ve ilkokullardaki uzmanlar esas alınarak iyi bir uyum içerisinde çocukların dinleme, konuşma ve okuma kabiliyetleri önemli ölçüde arttırılmaya çalışılmaktadır. Bu, çocuk yuvası ve okulun kalıcı biçimde sadece sizinle, yani anne ve babalarla ortaklaşa oluşturacağı eğitim ve öğretim birliği içerisinde yapılabilir.

“Dinleme – Konuşma ve Çocuklara Kitap Okuma“ ‘dan oluşan bu üçlü melodi çocuğunuzun erken dönemdeki eğitimini destekler, çocuğunuza konuşma, medya, sosyal ve iletişim yetkinliği alanında “anahtar nitelikler” kazandırmaktadır. Bunlar okuldaki ve meslek hayatındaki başarı ile toplumsal ve siyasi yaşama katılım için temel koşullardır.

Dinleme, konuşma ve çocuklara kitap okuma insana zevk verir, ayrıca çocukların metnin keyfine varmalarına ve bunu rahatlamak için kullanmalarına olanak sağlar.

Siz, sevgili anne ve babalar kitaplar, serbest anlatım, bant tiyatroları ve benzeri birçok şey aracılığı ile çocukların dinleme, konuşma ve kitap okumadan aldıkları zevki onların hayatında önemli bir yere kavuşturabilirsiniz. Çocuklara bilinçli bir dinleme, konuşma ve okuma deneyimi sunarak onların farklı konuşma becerilerini teşvik etmek mümkündür. Çocuğunuz sizinle, yeni bir şeyler keşfetmek ve yeni bir dünyayı tanımaktan mutlu olacaktır.

Ve işte anne ve babalara yönelik broşürümüz burada devreye girer, size “Dinleme – Konuşma – Çocuklara Kitap Okuma“ ‘dan oluşan üçlü melodiyi nasıl teşvik edeceğinizi konusunda bir dizi pratik önerilerimiz olacak.

Size ve çocuğunuza bu broşürü okurken iyi eğlenceler diler ve anne ve baba olarak bunun hayata geçirilmesinden mutluluk duyacağınızı umarız.

Dorothea Henzler
Hessen Kültür Bakanlığı

Stefan Grüttner
Hessen Sosyal İşler Bakanlığı



Sevgili Anne
ve Babalar,

Niçin dinleme, konuşma ve çocuklara kitap okuma çocuğun gelişmesi açısından bu kadar önemlidir?

„Babacığım, baksana! Anneciğim, baksana!” böyle veya benzeri biçimde çocuklar konuşmayı öğrenirler: Anne ve babalar konuşur, çocuklar ise konuşulanları tekrar ederler. Bir şeyleri söyleyebilmek için çocuklar büyük bir dikkatle dinlerler. Anne ve babalar düzgün konuştukları zaman, çocuklar benzeri sesleri daha kolay ayırt edebilirler, (vermek-sermek, yapı-kapı gibi).

Çocuğunuzun 0 ila 10 arası yaşları, anne ve baba olarak dil açısından onunla anlaşabilmeniz için ideal yaşlardır. Çocukların her şeyi, bu dönemde kelimenin tek anlamı ile „sizin dudaklarınızın” ucundadır. Anne ve baba olarak çocuklarınıza bol bol bir şeyler anlatmalı ve okumalı ve onlar sizlere bir şeyler söylemek istediklerinde, onlara kulak vermelisiniz. Bu üçlü melodi, “Dinleme – Konuşma – Çocuklara Okuma” konuşma ve dinleme ortamı ve her şeyin yanı sıra çocuklar için bir öğrenme efekti oluşturmaktadır”

Dört yaşındaki Tamara, çocuk yuvasından alındığında, eve dönerken her seferinde yuvada yaşadıklarından bahsetmektedir. Altı yaşındaki Felix ise arkadaşları ile okuldan eve gitmektedir. Giderken de, öğleden önce okulda olanlar hakkında konuşmaktadırlar. Felix eve geldiğinde okulda olanları anlatmaya keyfi yoktur, öğlen yemeği yemek istemektedir. Uykuya yatmadan önce ise okuldan bahsetmektedir.

Bu örnek, her çocuğun farklı zamanlarda konuşmaya ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

Çocuk yuvası ve ilkokullarda çalışan pedagoji uzmanları, günlük bakıcılar, anne ve babalar asıl itibarı ile çocuğun ilişki kurduğu en yakın kişilerdir. Bu nedenle çocuklarla geniş kapsamlı ve çeşitli alanlarda konuşmak ve onlara kulak vermek görevi onlara düşmektedir. Dört yaşındaki Tamara ve altı yaşındaki Felix kendi doğallıkları içerisinde meraklıdırlar, ikisi de gördüklerini ve işittiklerini bilmek ve anlamak istemektedirler. Çocuklar dikkatlice dinleyerek ve taklit ederek konuşmayı öğrenirler.

Onlara, kitap okuyarak yeni kavram ve kelimeler öğrenmelerini sağlarsınız. Çocuklar kendi yakınlarından bir şeyler öğrenirler, bu nedenle güvenecekleri insanlarla olan ilişkilere ihtiyaçları vardır. İnsanlar en iyi aktarmayı ise sözlü olarak ve konuşma stili ile yapabilirler. Bant tiyatroları, bilgisayar programları veya DVD gibi medyalar bu konuda yardımcı araç olarak kullanılabilir. Ancak bunlar hiçbir zaman bir insanla konuşmanın yerine geçmez! Dinleme, konuşma ve çocuklara kitap okuma ilerde kendisi ile ilgili bilgileri almak ve yerine yerleştirmek için temel ön koşullardır. Özellikle küçük çocuklar için güvendikleri yetişkinler konuşacakları ideal kişilerdir.

Aile içerisinde, günlük bakıcıda, çocuk yuvası ve daha sonra okulda çocuğun temel yetenekleri anne ve baba ile en iyi uyum içerisinde geliştirilir. İdeal olarak, anne ve baba ile günlük bakıcı ve pedagoji uzmanları birbirlerinden çocuğun en çok ilgisini çeken konuyu öğrenmeleridir. Bu şekilde ailenin dinleme ve konuşma çalışmaları, çocuk yuvası ve okulda izlenen yöntemi tamamlar.

Hessen Eyaleti'nin hazırladığı eğitim ve öğretim planı, aile, günlük bakıcı, çocuk yuvası ve okulu aynı bütünün parçaları olarak görmektedir ve tüm bu birimlerin farklı zamanlarda çocuğun mevcut yeteneklerini destekleyip ve birbirlerinin yolunu açtıklarını vurgulamaktadır. Bu aşamada anne ve baba, günlük bakıcı, çocuk yuvası ve ilkokullardaki pedagoji uzmanlarının birbirine karşılıklı saygı esas alan bir eğitim birliği ve bütünlüğü oluşturmaları gerekir. Ancak bu sayede tüm bu birimler öğrenmeyi teşvik eder ve çocukların dinleme, konuşma ve okunan kitabı dinleme şeklinde sunulan eğitim içeriklerinin eksiklerini giderebilirler. Bu sayede çocukların doğal merakları ve bilgilene ihtiyacı tüm iştirakçiler tarafından olumlu anlamda teşvik edilmiş olur.



Dinleme
Konuşma
Çocuklara kitap okuma

Çocuklar yetişkinlerden ve diğer çocuklardan bir şeyler öğrenirler. Anne ve baba ile günlük bakıcılar, çocuklar ve pedagoji uzmanları birbirlerine kulak verdikleri ve aralarında bilgi alışverişinde buldukları ölçüde çocuklar iletişim yolu ile bizim dünyamızda kendilerine bir yol çizeceklerdir. Bu sayede, çocuğun aile ortamından günlük bakım evi ve yuvaya, daha sonra yuvadan okula geçişi de daha akıcı ve büyük sorunlara yol açmadan gerçekleştirilir ve başarı ile üstesinden gelinir. Özellikle çocuğun bir kurumdan diğerine geçişi çocuğun bilgi almaya ve bir şeyler öğrenmeye istekli olduğu dönemlerdir. Çocuklar bu dönemlerde olumlu anlamda dünyaya çok meraklıdır. Her çocuğun kendi bireysel öğrenme koşulları bulunur, bu koşullar hayatın ilk on yılında çocuğun daha sonraki gelişimi için bir temel teşkil eder. Bu temel üzerinde kalıcı biçimde güçlü, kendinden emin ve iletişime açık çocuklar gelişir. İletişime açık çocuklar aynı zamanda medya yetkinliğine de sahiptirler, yani farklı yayınlar, örneğin kitap, televizyon, radyo, DVD ve CD ile bilgisayar ve cep telefonunu sorumluluk bilinci içerisinde kullanılır ve doğru sosyal davranış biçimleri gösterirler. Bu noktada çok dillilik ve kültürel çeşitlilik çocukların dünyasını zenginleştiren faktörlerdir. Sizler, anne ve babalar olarak çocuklarınızın temel becerileri geliştirmeleri ve güçlü kişilik sahibi olmaları için yardımcı olabilirsiniz.

Bu broşürde dinleme, konuşma ve kitap okuma gibi şeylerin günlük hayatı nasıl zenginleştirecekleri ve bu farklı olanakları biraz eğlence ve neşe ile tüm aile için özel bir ana dönüştürebileceğiniz yönünde örnekler ve bilgiler bulacaksınız. Bunun dışında kitap ve bilgilendirici broşürlere nasıl ulaşacağınızı öğreneceksiniz.

Bunları incelerken ve daha sonra da denerken size bol eğlenceler dileriz!

Dinleme Vakfı

Okuma Vakfı

Değerini bilme

Öğrenmeyi teşvik eden sunumlar

İletişime açık çocuklar

Çocuklara yönelik yardım

Dinleme kabiliyeti

İnsanlar
birbirini dinlediği,

**birbirleri ile konuştuğu ve çocuklara kitap okuduğu
zaman ev nasıl ideal bir ortama dönüşür?**

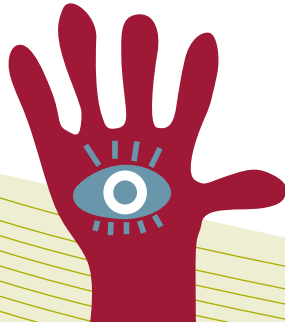
Felix ve Tamara'nın yaşadığı evde insanlar birbirleri ile devamlı konuşurlar. Çocuklar, okulda ve çocuk yuvasında yaşadıkları hakkında devamlı bilgi vermek isterler ve sürekli olarak anne ve babalarının cevaplamasını istedikleri soruları vardır. Anne ve babanın "kulaklarının" çocuklarının konuşma ihtiyacına açık olması gerekir. Anne ve babalar bilinçli olarak çocuklarını dinlerler ve onları bir şeyler anlatmaya teşvik ederek onun ihtiyaçlarına cevap verirler. Resimli kitaplar okumak ve hikâyeler anlatmak ailenin gündelik hayatının bir parçasıdır.

Çocukların ileride daha iyi konuşmaları, okuma ve yazmaları için en önemli koşullardan birisi, anne ve babaların onları dikkatlice dinlemeleri ve soru sormaları, ancak kesinlikle çocukların anlattıklarını yarıda kesmemeleridir. Bu noktada çocuklar değer verme duygusunu yaşarlar. Çocuklar kendiliklerinden ve hiç bir şeyin etkisi altında kalmadan, zihinlerini meşgul eden şeyler hakkında konuşmaya teşvik edilirler. Bu sayede ideal bir konuşma ortamı oluşur. Bu temel üzerinde dinleme kabiliyeti, konuşma kabiliyeti ve bağımsız okuma ve yazmaya geçiş adım adım ve adeta bir oyun oynarcasına geliştirilmiş olur. Hareketlerin giderek daha iyi koordine olması (örneğin renkli bir kalemle boyama, bir resimli kitabın sayfalarını çevirme, bir müzik enstrümanı çalma) ve yazı veya resimleri gerçek nesnelere bir sembolü olarak algılama gibi hareketlerin daha iyi kontrol edilmesi sayesinde çocuklar sahip oldukları konuşulan ve yazılı metni ve edebiyatı anlama ve uygulama becerilerini daha da geliştirirler. Bu sayede sözlü ve yazılı ifade biçimleri daha bağımsız ve yaratıcı hale gelir. Çocuklar soyut ve somut dünyayı değerlendirmesini ve bu sayede mevcut duruma aktif olarak katılmasını öğrenirler.

Anne ve babalar çocuklarla birlikte başarılı bir dinleme ve anlatma ortamını nasıl oluşturabilirler?

- Aile olarak yakındaki bir müzeye gezi yapıyorsunuz. Burada birçok resim bulunuyor, büyük, küçük, koyu, açık, renkli, tek renkli. Çocuklarınızla bazı resimlere daha dikkatlice bakabilirsiniz. Yeniden eve geldiğinizde çocuklar resimlerin öyküsünü daha rahat anlatacak ve kendi sergileri için resim yapmaya başlayacaklardır.
- Ailece doğal ortama “sesli bir gezi” düzenlediniz. Herkes kendisine bir yer bulup rahatça bu yere oturuyor. Şimdi artık gözlerinizi kapayıp dinliyorsunuz: Duyacak neler var? İnsanın göremediği ama duyduğu neler var? Yukarıda duyacak neler var? Bunun değişik bir yöntemi, çocukların gözlerini bağlayıp anne ve baba olarak „kör ebe“ oynamaktır. Çocuklar gözleri bağlı halde iken mümkün olduğunca farklı efektleri algılamaya çalışırlar. Daha sonra tüm bu efektler üzerinde konuşulur ve seslerin bir haritası çıkartılır. En sesli yer neresi idi? En sessiz yer neresi idi? Hangi efektleri duydum? Bu tür sesli gezintileri isterseniz kendi evinizde de yapabilirsiniz.
- Ailece bir bant tiyatrosu dinliyorsunuz. Bundan sonra başroldeki kişiyi gündelik malzemeler yapıp hikâyeyi kendi aranızda canlandırılıyorsunuz. Bant tiyatrosunu istediğiniz yerde durdurup hikâyenin sonunu resimli bir öykü olarak çizebilirsiniz.
- Herhangi bir nesne düşünüp adını vermeden bunu açıklamaya çalışınız. Çocukların bu kelimeyi tahmin etmesini isteyiniz.
- Kendi uydurduğunuz hayal ürünü bir öykü - veya uydurma bir dil - çocukları çok eğlendirecektir.

Dikkatli bakış Birlikte anlatmak Aktif dinleme



- Siz, anne ve baba olarak yatağa yatmadan önce çocuklara bir öykü anlatabilirsiniz. Çocuklar aynı hikâyeyi birkaç kez dinlemek istedikleri için sizin anne veya baba olarak bunu aynen bir mektup romanı gibi kaleme almanız gerekir. Bu yazdıklarınızı bir rulo halinde bir araya getirip kırmızı bir bant ile bağlayabilirsiniz. Akşam olduğunda ise bu yazı, öykü sandığından çıkartılır ve yeniden okunur.
- Sizler ise her hafta bilgisayarınızda bu öykünün devamını yazabilirsiniz. Her öyküyü kâğıda döküp öyküler kutusuna yerleştirebilirsiniz. Çocuklar ise bu kutudan her pazar akşamı için kendilerine okunacak öyküyü seçebilirler. İşi daha da heyecanlı hale getirmek amacıyla siz de komple bir öyküyü bölümler halinde kâğıda döküp çocuklarla birlikte sıralamayı belirleyebilirsiniz.
- Siz bir anne olarak bilgisayarda farklı şeyler yazılıyorsunuz. Şimdi artık çocuğunuz için bir e-mail yazıp bunu bastırabilirsiniz. Şimdi artık çocuğunuz ile bu yazılı mesajı okuyabilirsiniz.



Dinleme ve anlatma ile ilgili öneriler

- Anne ve babanın dil açısından çocuklara örnek olmaları önemlidir. Çocuklar konuşma tarzlarında anne ve babaları taklit ederler; aynen kendilerine örnek aldıkları kişi gibi doğru ve tam cümleler halinde konuşur, onlar gibi dikkatlice dinler, konuştukları kişilere kulak verir ve onun konuşmasına izin verirler.
- Çocuklarınızla oynarken bol konuşulması gereken oyunlar oynayınız.
- Çocuklarınıza detaylı yanıtlar vermeleri gereken sorular yöneliniz.
- Onlarla birlikte sırayla değişerek okuyup okurken kafiyeler bularak veya parmak oyunları oynayıp çocuk şarkıları söylerken çocuğunuzun konuşmaktan keyif almasını sağlayınız.
- Çocuklar kendi görüş ve fikirlerini paylaşmaktan pek hoşlanırlar.
- Biraz temkinli bir sorgulama çocukları anlattıklarını sürdürmeye motive eder.
- Kendi ifadenizi doğru biçimde tekrarladığınızda çocuklar yaptığınız düzeltmeyi olumlu anlamda alacaklardır.
- Birbirinize bir şeyler anlatmak için evinizin içinde ve dışında rahat ve sessiz yerler arayıp bulun (örneğin oturma odasındaki koltuk, bahçedeki şezlong gibi).

Anne ve babalar, çocukların dinleme ve dikkat derecelerini nasıl etkileyebilirler?

Çocuklar öncelikle her şeyi süzgeçten geçirmeden dinlerler. Ancak zaman içerisinde süzerek dinlemeyi öğrenirler. Anne ve babalar, çocuklarının ses dünyasının zenginleşmesine ve zaman içerisinde duydukları bilgi, efekt, müzik ve melodileri daha rahat ayırt etmelerine ve dikkatlice dinlemelerine katkıda bulunabilirler. Bu sayede incelikli bir algılama oluşur. Çocuklar duyduklarına anlam vermeyi öğrendikleri için kendilerinden emin hale gelirler ve daha başarılı olurlar.

Dinlemek sadece kendiliğinden oluşmaz. Titiz ve dikkatli bir dinleme için zamana ve fırsata ihtiyaç vardır! Dinlemeyi ve duymayı hızlandıramazsınız.



Sizler, anne ve baba olarak çocuklarınızın işitsel deneyimlerini şu şekilde destekleyebilirsiniz

- Onu dinlemek ve ona kulak vermek için zaman ayırın,
- Çocuklarınızın ilginç ve önemli işitsel deneyimlere dikkatini çekin (“şunun çıkardığı sesi bir dinle!” — süper, komik, çok yeni, garip...),
- Çocuklarınızla sizin için anlam ifade eden ses ve efektler hakkında konuşun,
- Bilinçli olarak müzik ortamından tanıdığınız ve ayırışma sağlayan “sesli – sessiz”, “açık – kapalı”, “bir tane – çok”, “yüksek – alçak” gibi kavramları kullanın,
- Çocuklarla “bu efekte isim ver” gibi oyunlar oynayın (belki başlangıçta o kadar da kolay olmayabilir): Tıslıyor mu, yoksa vınıyor mu? Girç mı ediyor yoksa garç mı ediyor? Gıdaklıyor mu, yoksa viyaklıyor mu?
- Farklı bir dil kullanan insanlar hayvanların kendi dillerinde nasıl havladıklarını, miyavladıklarını, melediklerini veya cıvıladıklarını vs. sorup bunu bir bilmece haline getirebilirsiniz. Birçok çocuk hayvan sesleri için farklı dillerde farklı seslerin kullanıldığını işittiklerinde çok şaşıracaktır.

Siz anne ve baba olarak olumlu bir konuşma atmosferi sağlayabilirsiniz, bunun için

- Çocuklarınızla göz temasına dikkat edin,
- Konuşurken veya dinlerken vücudunuzu çocuklarınıza dönün,
- Konuşma sırasında çocuğunuzun yanına oturun (bu tepeden konuşmanızdan daha iyidir),
- Aranızda konuştuklarınıza konsantre olun ve dikkat dağıtıcı işler yapmayın,
- Onu onayladığınızı gösterin ve çıkardığınız bazı sesler ve kısa sorularla (örneğin: „Aa“, „Bu nasıldı?“, „Hımm“, „Nerede?“) çocuklarınızın konuştuklarına ilgi gösterin.

Anne ve babalar evde nasıl heyecanlı ve ilginç hikâyeler anlatabilirler?

Tamara ve Felix kendilerine öykü anlatılmasını pek severler. En güzeli, uykuya yatmadan önce küçük koltukta anne ve / veya babaları ile birbirlerine sarılmaları olacaktır. Işık biraz kısılır ve loş bir akşam ışığında anne ve babanın sesi daha tanıdık hale gelir. Her iki çocuk büyük bir dikkatle anlatılan öyküyü dinlerler

Akşamları hikâye anlatma konusunda geliştirilen bazı ritüeller pek sevilir. Bu şekilde çocuklarınıza güven verirsiniz, onlar da anne ve babalarına güvenebileceklerini öğrenirler.

Farklı algılama





Çocuklar kendilerine bir şeyler anlatan kişiyi dinledikleri zaman bu kişinin ses tonunun nasıl değiştiğini algırlar. Bu kişinin sesini alçaltması veya yükseltmesi, verdiği ara, konuştuğu söz, telaffuzundaki her değişim - tüm bu anlatım tekniklerini çocuk gayet iyi algılar. Çocuklar heyecanın arttırılmasına veya azaltılmasına yönelik büyük bir ilgi gösterirler. Çocuklar öykü anlatan kişinin adeta dudaklarını okur ve ona bağlanırlar. Bu şekilde dinledikleri şeyin anlamını kendi tarzlarında kavrarlar. Ayrıca kelimeleri öğrenir, konsantrasyonlarını geliştirir ve farklı duraklamalar arasındaki anlam bağlantılarını kurarlar. Hikâye anlatan kişinin sözleri kafalarında birer resme dönüşür (işsel görüntüler). Bu şekilde çocukların hayal gücü gelişir ve sözcüklerin sembol gücü artar. Çocukların dikkati dağıldığı dikkatlice dinlemekten vazgeçtikleri zaman biraz daha fazla bu işe zaman ayırın. Anlattıklarınızı yarıda kesip çocuklara hikâye ile ilgili bir soru yöneltin. Çocukları da hikâyenin içine katmayı ihmal etmeyin. Çocuklara bu hikâyenin nasıl devam edeceği veya olayın kahramanının kendisini nasıl hissedeceği yönünde sorular yöneltin.

Duygusalık İşsel görüntü



Anne ve babalar evde serbest anlatımı nasıl deneyebilirler?

Çeşitli konularda anlatma vesilesi:

- Başlangıçta hikâyeniz için bir konu düşünün, örneğin: Hayvanat bahçesine ziyaret, ninesini veya dedesini ziyaret, sirk ziyareti, gemi yolculuğu, bir doğum günü hediyesi tasarımı, bir piknik organizasyonu vs. Bu sadece bir başlangıçtır, çocuklar gerisini getireceklerdir.
- "Renkli" kelimeler biriktirin: Örneğin mavi renkli nesnelere ve buna dayanan "mavi bir öykü" icat edin. Renkleri birbirine karıştırıp daha sonra renkli bir öykü de anlatabilirsiniz.
- Hikâyenin başlangıcında bazı kıyaslamalar yapın, örneğin x, y'den büyüktür gibi...
- Bazı kafiyeli kelimeler bulup bunları bir anlatı haline getiriniz.
- Bir öyküye her zaman şu şekilde başlayınız, örneğin: Şehrin birisinde bir şey varmış/ bir şey yokmuş... hayvanların hep şuna ihtiyaçları vardır..., Ben büyüdüğümde..., Ben korsan olsam...
- Çocuklarla birlikte bir halı üzerinde gökyüzüne uçtuğunuzu ve dünyanın tepeden nasıl gözüktüğünü hayal edin.
- Çeşitli mevsimlerde geçen öyküler anlatın. Çocuklarla birlikte dünyanın diğer ucunda hangi mevsimin sürdüğünü düşünüp buna uygun bir hikâye anlatın

Anlatım stilleri:

- Başkaları ile birlikte de öyküler anlatabilirsiniz. Sıra ile öykü anlatma gurubu kurun: Bir taş, bir lego veya benzeri bir şey çocuklardan biri tarafından sırası gelen çocuğa verilecek ve sırası gelen çocuk kendi yaşadıklarını anlatacaktır.
- Bir masal anlatın
- Bu masalda hikâyeyi anlatan bir kukla olsun.
- Birçok ülkede anlatılan bir öyküyü tercih edin. Öykünün farklı türlerini birbirleri ile karşılaştırın.
- Almancanın yanında başka diller de biliyorsanız, bu hikâye veya masalları başka dillerde de anlatın. Bu sayede çocuklar orijinal dil hakkında bir fikir sahibi olacaklardır.
- Resimli bir öyküyü anlatın.

- Takma bir isimle en meşhur masal anlatıcısı olun - kendi çocuklarına masal anlatan meşhur bir kişi. Bu öyküyü anlatırken üzerinize şal olarak bir örtü alın ve öykünün başında ve sonunda bir ses olsun – kısacası: Öyküyü canlandırın.

Anlatıma dayalı oyunlar:

- Bir ayakkabı kutusunu renkli bir folyo kâğıdı ile kaplayın, bunun içine öyküde önemli rol oynayacak eşyaları yerleştirin. Öykünün başında çocuklar gözleri kapalı biçimde kutudan bu nesnelere alsınlar. Önce çocuklar ile bu kutunun içerisinden neleri aldıklarını konuşun ve bu eşyaların hikâyede hangi sıra ile yer alacaklarını belirleyin, daha sonra tüm bu nesnelere belirlediğiniz sıra halinde hikâyeye katın.
- Hayvan hikâyeleri anlatın. Buna ilaveten hayvan maskeleri yapın, maskeleri boyayabilir veya gerekirse kesip yeniden bir araya getirebilirsiniz; derseniz komik yeni hayvan isimleri bulup çocukların hayvan seslerini bulmalarına yönlendirebilirsiniz.
- Meyvelerle ilgili bir öykü uydurun. Çocuklarınız ile birlikte çeşitli kavramları meyve veya sebze şeklinde gruplara ayırın. Daha sonra çocuklarınızla birlikte pazara gidip burada nasıl alışveriş yaptığınızı oyun haline getirebilir veya gözleriniz bağlı halde iken birlikte sebze ve meyvelere elleyip tadlarına bakabilirsiniz. Bunlar sayesinde çok rahatlıkla yumuşak, sert, tatlı, ekşi, havlı, tüylü vs. gibi sıfatları öğrenmek mümkündür. Aynı durum renklerin keşfedilmesi için de kullanılabilir. Çocukların konsantrasyon ve konuyu akılda tutma becerilerini “alışveriş sepetimi hazırlıyorum.....” gibi bir oyunla geliştirebilirsiniz. Bunun için „bavulumu topluyorum veya yanıma şunları alıyorum.....” gibi bir şema kullanabilirsiniz.
- Çocuğun birisi “A” deyip sesizce alfabeyi saymaya başlar, diğeri “dur” dediğinde kaldığı harfi söyler. Çocuğun alfabeyi sayarken durduğu harf bir sonraki öykünün ana figürünü belirler. İşi biraz daha zorlaştırmak isterseniz, bu öyküde geçen tüm kelimelerin aynı harfle başlamasını (örneğin kaş, kitap, kalem gibi) önerebilirsiniz. Bu şekilde bir “K” öyküsü oluşacaktır.



Dinleme,

konuşma ve çocuklara kitap okuma alışkanlıklarınızı neler etkileyebilir?

Aynı odada çok fazla efekt ve ses olduğunda insanların birbirlerini anlamaları zordur. Bu şekilde konuşma ve dinleme daha zor hale gelir ve çok sayıda yanlış anlama oluşur. Ayrıca dikkatlerini dağıtan bu gibi durumlarda çocukların bir şeyler öğrenmeleri daha zor hale gelir, çünkü konsantrasyon olmaları zordur. ABD’de yapılan araştırmalar, en başından itibaren aşırı gürültü düzeyinde büyüyen çocukların (örneğin radyo ve televizyon sesi gibi) çok daha geç konuşmaya başladıklarını ve diğer, daha sakin ortamda büyüyen çocuklara göre daha düşük bir kelime hazinelerinin olduğunu göstermiştir. Kulaklarımızı gözlerimiz gibi kapatamadığımız için birçok şey ruhumuza ve vücudumuza etki eder. Gürültü her ne kadar buna alışsak da, hepimiz için bir stres faktörüdür.

Anne ve babalar onları gürültüden koruyarak ve sessiz bir ortam hazırlayarak çocukların dikkatini ve birbirlerine gösterilen anlayışı arttırabilirler.

Çocuklara kitap okumanın çocuklar üzerindeki etkileri nelerdir?

Resimli kitaplara birlikte bakmak ve okumak çocuğun özellikle düşünme yeteneğininin gelişmesini destekler. Okurken yapılan konuşmalar ve kitapta yer alan nesnelerin elle gösterilmesi ve isimlendirilmesi sayesinde çocuğun dil yeteneği teşvik edilir ve aynı biçimde çocuğun kelime hazinesi de gelişir. Bu ideal ortamın yerini hiç bir zaman televizyon veya CD gibi diğer medya araçları alamaz, çünkü bunların hiçbirisi çocuklara soru sorma olanağı vermez veya bilginin nasıl ve ne kadar zamanda görüleceğini veya işitileceğini daima kendileri belirlerler. İnsanlarla konuşmak dili öğrenmenin en kolay ve en iyi yoludur. Özellikle kitap okurken okuyan kişinin, çocuğun özel ihtiyaçlarını dikkate alması ve çocuğun gündelik hayatı ile bağlantı kurması gerekir. Bu şekilde kitap okuma anı anne ve baba ile çocuk arasında canlı bir alışverişe dönüşür. Çocuk kitaplarının düzenli olarak okunması çocuğun tek başına okumaya geçişini de kolaylaştıracaktır.



Anne veya baba, nine veya dede ya da kardeş olmanızdan bağımsız biçimde: Çocuğa kitap okuma anında kitabı okuyan kişi çocuğun bunu anlamasına özen göstermelidir. Bu kişi çocuğun sorularına yanıt vermeli ve kitabın resimlerine bakmasına fırsat vermelidir. Önemli olan çocuğun kitap okuma eylemine aktif bir biçimde katılmasının sağlanması, çocuğun görüşlerini belirtmesine fırsat verilmesi ve çocuğun çekinmeden öykü hakkında görüş bildirmesinin sağlanmasıdır. Bu şekilde kitap okuma eylemi ortak bir anıya dönüşür, bu anı çocuğun dil becerisini, dinleme kabiliyetini ve zihinsel gelişimini teşvik eder.

Kendilerine kitap okunan çocuklar daha konsantre biçimde dinlemesini öğrenirler. Başkalarına kulak vermesini öğrenen çocuklar, dinledikleri şeyler üzerinden daha kolay anlaşabilirler, hafızalarını ve kelime hazinelerini geliştirirler. Ayrıca hayal güçleri ve yaratıcılıkları da gelişir. Bu kendi başına okumak için bir ön koşuldur.

Çocuklara kitap okumak için öneriler:

- Sessizlik anı kitap okumak için en uygun andır. İdeal olanı çocuklara kitap okumayı bir alışkanlık haline getirmenizdir, örneğin her gün aynı saatte olması gibi.
- Rahat ve sessiz bir ortam kitap okuma üzerinde olumlu etki yapar.
- Çocuklar sabırsız olabilirler. Çocukların aradaki sorularına yanıt vererek onların da hikâyeye bütünleşmelerini sağlamış olursunuz.
- Çocuklar okunacak kitabı kendileri seçtikleri zaman onlara değer verildiğini düşünürler.
- Çok sık okunan kitaplar okumayı rutin hale getirmeyi sağlar. Kitap okuma işlemi sırasında çocuklar ile değişime gidin, bu değişiklik okuma ritmini de etkileyecektir.
- En iyisi sizin de hoşunuza giden kitapları okumanızdır. Bu şekilde kitap okumak size de keyif verecektir. Çocukların sizin pek de sevmediğiniz, ama kendilerinin tercih ettikleri bir kitabın okunmasını istediklerinde, onların bu isteklerini yerine getirmeniz yerinde olacaktır. Ancak bu kitabın sizin için bir sorun teşkil ettiğini vurgulayın ve çocuklara kesin bir dille niçin özellikle bu kitabın okunmasını istediklerini sorun.
- Arada ve daha sonrasında birkaç çift laf etmek için vakit ayırın.
- Spontane okuma keyif verir.

Kitap Okuma Projesi “Babam bana kitap okuyor“

„Hessenstiftung – familie hat zukunft“ ve Okuma Vakfı tarafından başlatılan ve Hessen Sosyal İşler Dairesi tarafından desteklenen „Mein Papa liest vor (Babam bana kitap okuyor)“ kapsamında özel olarak babalar için sunulan bir program. Bu projeye katılan işletmelerde çalışan babalar kendi işyerlerinde çocuklara okunacak bu öyküleri internette bilgisayarlarına indirebilirler ve/veya bastırabilirler, çocuklarına kitap okuyacakları anlar hediye edebilirler (www.stiftunglesen.de/mein_papa).



Dikkat
ve karşılıklı anlayış

Çok dillilik ve kitap okuma kültürü – iki dilli okuma saatleri

2003 yılında Almanya'da doğan çocukların dörtte biri çok dilli olarak büyümektedir. (Kaynak: Goethe Enstitüsü: Çok dillilik, sınır tanımayan diller, <http://www.goethe.de/ges/spa/prj/sog/mud/de362129.htm>). Birden fazla dille muhatap olmak genelde farkları ve özeldi ise kültürlere açık olmayı beraberinde getirir. İnsanın konuştuğu ilk dil başka dilleri öğrenmenin temelini oluşturur. Bir çocuk ilk konuştuğu dile ne kadar hâkimse, diğer dilleri de o kadar rahat öğrenir. Çocuklar rahatlıkla aynı zamanda birkaç dille büyüyebilirler. Çocuğun gelişimi açısından etkili olanlar etrafındaki ilgili dili konuşan ve bu dili gündelik hayatta kullanan kişilerdir. Çok dillilik çocuk için bir zenginliktir ve farklı yaşam stilleri ve değerlerini gösterir. Çocuklar farklı kültürlerin özelliklerini, birbirlerini kabul edip birbirlerine saygı göstermeyi öğrenirler.

Bunun farklı bir çeşidi de birden fazla dilde kitap okumaktır, bu okuma aile içerisinde herkese neşe verir ve aynı zamanda da aile içerisinde konuşulan dillerin kabul gördüğünün bir kanıtıdır. Bu süre içerisinde farklı dillere tercüme edilmiş geniş bir çocuk edebiyatı oluşmuştur. Bunun haricinde çok sayıda çocuk kitabı farklı dillere tercüme edilmiş CD ve DVD'ler içermektedir. Siz kendiniz bu dili bilmeseniz bile bu öyküleri çok farklı dillerde dinleyebilirsiniz. En iyisi bu dili ana dil olarak konuşan bir kişinin öyküyü kendi dilinde okuması ve diğer bir şahsın ise aynı paragrafı Almanca olarak okuması veya tercüme etmesidir.

Çok dillilik

Çok dilde çocuklara kitap okumak
Kültürler



Hangi kitap

ve bant tiyatroları çocuk için uygundur?



Çocuk edebiyatı ve medyası için kalite kriterleri

İyi çocuk kitabı nedir? Sesli medya nedir? Anne ve babalar hangi kriterlere göre çocuk kitapları ve sesli medyaları değerlendirebilirler? Özellikle nelere dikkat edilmelidir?

Uzmanlar, resimli kitap ve sesli medyanın değerlendirilmesinde sanatsal, edebi ve pedagojik değerlendirmelere gitmektedirler. Biz ise çocuk kitabı ve bant tiyatrosunun değerlendirilmesinde ağırlık noktasını bunların pedagojik - eğitsel yönüne vermekteyiz. Bu noktada sizin kitaba/ bant tiyatrosuna kendi yaklaşımınız önemlidir. Kitabın/ bant tiyatrosunun anne ve babanın hoşuna gitmesi veya gitmemesi gibi noktalar okuma ve dinleme alışkanlıkları üzerinde etkilidir. Olumlu ve olumsuz yaklaşımı sağlayan şeyler nelerdir? Anne ve babalar kendileri pek istemeseler de çocuklarına kitap okuyorlar mı veya birlikte bant tiyatrosu dinliyorlar mı? Buna rağmen çocuklar da isteklerini kabul ettirebilirler mi? Bu noktada medya içeriği ve biçimi hakkında enteresan, edebi konuşma ve tartışmalar doğmaktadır. Anne ve babaların edindikleri kendi tecrübeler çocuklar için seçtikleri çocuk yayınları üzerinde ne kadar etkilidir?

Resimli kitaplar

İyi ve özellikle de çocuklara uygun resimli kitapların yerine getirmeleri gereken bazı kalite kriterleri bulunmaktadır. Bunun haricinde elbette sizin kendi zevkiniz de önemli bir rol oynayacaktır. Resimli çocuk kitabı bir dizi bilgilendirici, eğlendirici ve açıklayıcı resimler içerir, bunlar belirli konularla veya devam eden bir olayla ilintilidir. Metin ve resimler birbirlerini tamamlar ve birbirlerine göndermeler yaparlar. Özellikle resimler küçük çocukların metni anlamalarına yardımcı olur. Çizim ustasının sanatsal özgürlüğü resmin nasıl yorumlanacağı konusunda farklı yollar açar. Realist yaklaşımlar çocukların resim ve metin arasındaki bağlantıyı kurmalarını sağlar. Önemli olan dil, içerik ve hayal gücünün bir bütünlük oluşturması, birbirlerine uyması ve bilinçli olarak belirli bir tezat oluşturmasıdır. Anlatım tarzı heyecan yaratmalı, okuyucu ve dinleyiciler hikâyenin nasıl devam edeceği veya biteceğini merak etmeli.

Çocuk edebiyatının resimli yönleri (resimli kitaplar)

Çocukların sanat zevkleri henüz belirlenmemiştir. Resimli kitaplar yardımı ile çocuklar kendi estetik duygularını geliştirebilirler. Bu nedenle çocukların farklı sanat stillerini öğrenmeleri çok değerlidir. Önemli olan resimlerin ifade gücüdür. Bunların her zaman çocuklara hitap edenlerinin parlak veya belirgin renkler olması şart değil. Pastel renklere sahip ve hatta siyah-beyaz çizimler de çocukların hayal gücünü kamçılar.

Resimli kitapların seçimi için öneriler:

- Resimler çocukların merakını uyandırır mı, kafalarında sorulara yol açar mı?
- Resimler, çocukların daha dikkatli bakmasını sağlar mı?
- Resimler, çocuklara hitap eder mi? (Bu çoğu zaman kişisel tercihlerle ilgilidir, ama asla resimler çocuğa korku vermemeli veya itici olmamalıdır.)
- Sözü edilen şeyin aynı sayfada resmi olmalı mıdır?
- Kitaptaki karakterlerin yansımaları uygun biçimde uyarlanmış mı? Bunların duygu ve mimikleri yeterince aktarılmış mı?
- Bu resimler konuşma ortamı sağlıyor mu?
- Öykünün farklı bölümleri çocukların konsantrasyon gücüne uygun mu?



Çocuk edebiyatının içerik yönü (resimli kitaplar)

Çocuklar kendi tecrübe dünyalarını yansıtan öyküleri severler, çünkü bu şekilde kendilerini olayın kahramanı haline getirebilirler. Çocuklar kendilerini bu kahramanların yerine koyup onlarla sevinip onlarla üzümler. Çocuklar kitaptaki kahramanların sorunları için çözümler geliştirip bu deneyimlerini hayatlarına aktarırlar.

Resimli kitapların seçimi için öneriler:

- Çocuklar kendilerini bu öyküdeki bir ve birden fazla kahramanla özdeşleştirebiliyorlar mı?
- Çocukların ilgi, deneyim ve sorunları ile bağlantı kuruluyor mu?
- İçerik, çocukların olay üzerinde düşünmelerini teşvik ediyor mu?
- Çocukların hayal gücü teşvik ediliyor ve onların istek ve rüyalarına yer veriliyor mu?
- Çocukların kafasında hangi tablolar oluşuyor?
- Kitapta başkalarını aşağılayan veya yaralayan unsurlar var mı (örneğin ırk, cinsel, siyasi veya sosyal nitelikli)?
- İçerik, tartışma veya diyaloga aracı oluyor mu?

Empati
geliştirmek



Çocuk edebiyatında dil bilgisi (Resimli kitaplar)

Çocuk kitapları veya resimli kitaplar dil yönünden de küçük okuyucu ve dinleyicilerin gelişme durumunu yansıtırlar. Bu durum dilin sade, açık ve çocukların yaşına uygun olması gerektiği anlamını taşır. Çocukların dil yönünden aşırı zorlanmamaları gerekir, ancak kelime hazineleri teşvik edilmeli ve dil ile rahatça oynayabilmeleri sağlanmalıdır.

Resimli kitapların seçimi için öneriler:

- Kullanılan dil, resim ve kahramanlarla uyum içerisinde mi?
- Dil, zamana uygun mu?
- Dil, genel olarak anlaşılabilir ve çocukların yaşına uygun mu?
- Kullanılan dil, çocukların kelime hazinesini geliştirmeye yardımcı oluyor mu? Farklı kelime türleri kullanılmış mı? Hikâyeyi dinlemeden önce açıklanması gereken ve böylece çocukların bunları daha dikkatli dinlemelerini sağlayan kelimeler var mı?
- Canlı bir dil kullanılıyor mu? (örneğin seslerin yazıya aktarılması, karşılaştırmalar veya konuşma alıntıları)?
- Uzunluk ve dil çocukların algılama gücüne göre ayarlanmış mı?

Çocuk edebiyatının (resimli kitapların) çocuklar üzerine etkisi

Çocuklara yönelik kitaplar ve resimli kitaplar genç okuyucuları farklı dünyalara götürebilmelidirler. Yani çocuklar kitaplarda aynı zamanda bilinmeyene yönelik meraklarını keşfetmelidirler. Aynı zamanda çocukların, anne ve baba olarak sizinle iletişimini kolaylaştıran anlatma ve konuşma aralarına da yer verilmelidir. Belirli bir yaştan sonra kız ve erkek çocukların ilgileri farklı şekilde gelişebilir. Bunuda çocuklar at veya yatılı okul hikayeleri veya uzman kitaplar ve çizgi romanlar arasında yaptıkları tercihlerle yansıtırlar.



Resimli kitapların seçimi için öneriler:

- Çocuklar öykünün konusunu önceden biliyorlar mı, yoksa bu onlar için yeni mi?
- Öykü, çocuklara kendi tecrübe, tasavvur ve fikirlerini ifade etme imkânı veriyor mu?
- Öykü, çocuğun kişisel gelişimi için serbest alan bırakıyor mu?
- Öykünün çocuğun yaşam ve tecrübe dünyası ile bir bağlantısı var mı?
- Kitap, çocukta hangi beceri ve tecrübelerin mevcut olduğunu varsayıyor? Olayda geçen kişileri çocuk daha önceki kitaplardan tanıyor mu? Olay yine aynı yerlerde mi geçiyor?
- Çocukta hangi duygulara yol açar (sevinç, korku, heyecan, öfke, güvensizlik, neşe vs.)?
- Öykü daha çok erkek çocuklara mı, yoksa kız çocuklara mı hitap ediyor?

Kelime hazinesini geliştirmek Çağdaş bir dil



Bant tiyatroları

Ses, tını, efekt ve müzik: Tüm bu bileşenlerle çocuğun kafasında bir bant tiyatrosu oluşturmak mümkün. Bu “tabloların kafasında” nasıl oluştuğu ise aynı kişinin daha önceki sesli deneyimlerine bağlıdır. Bir kişinin herhangi bir öykünün içerik, dil ve etkisini nasıl değerlendirdiği, gerek kitap ve gerekse bant tiyatroları ile ilintilidir. Sesli kitap ve bant tiyatrolarının seçiminde, bu yüzden aşağıdaki kriterlere dikkat etmenizi öneririz: Konuşmacı ve sesler ile efekt, müzik ve tınlar.



Bant tiyatrolarının seçimi için öneriler:

Konuşmacı ve sesler

Filmlerdeki sanatçılar için ifade tarzı, görünüm, ortam ve oynadıkları rol belirleyici olurken bant tiyatrosunda sadece seslendirme sanatçısının sesi esastır. İyi bir seslendirme sanatçısının doğru bir telaffuzu olmalı, farklı metinleri değişik ve içeriğe göre vurgulu okuyabilme yeteneği bulunmalıdır. Ayrıca sesin sunulan karaktere de uygun olması gerekir: Yaşlı karakterlerin sesleri de yaşlı izlenimi vermelidir. Aynı şey çocuklar için de geçerlidir. Ayrıca kişinin ses durumunun o anki duygularına uygun olması gerekir. Hüzünlü bir çocuğun sesi neşeli çıkmamalıdır. Önemli olan bir nokta da seslerin birbirlerinden kolayca ayırt edilebilmesidir. Bu sayede kişileri hayal edebilmek kolaylaşır ve bu da çocuğun hayal gücünü pekiştirir. Çok aşırı benzerlikler çocuğun bant tiyatrosunun içeriğini takip etmesini zorlaştırır.

Müzik, tını ve efektler

Müzik, tını ve farklı efektlerin öykünün içeriği üzerinde çok büyük etkisi vardır ve bir bant tiyatrosunda bunların hepsi belirli bir amaç doğrultusunda kullanılır. Bu sayede sevinç, korku, hüzün veya aidiyet gibi farklı duygulanımlar sağlanır. Müzik aynı zamanda heyecan da yaratır. Müzik mevcut durumun altını çizmek ve belirli sahneleri birbirinden ayırmak için de kullanılır. Bir bant tiyatrosunun efektleri bulunması durumunda, bunların gerçekçi olmaları beklenir: Bir uçağın sesi helikopterden farklı olacaktır. Olayın herhangi bir sahnesinde arka plandaki sesler öykünün sahnesi değiştiğinde değişmelidir.

Çocuklarınızla birlikte bir bant tiyatrosu dinliyorsunuz.

- Her ne kadar çocuklar “kulak” kesilseler de ve iyice oyuna dalsalar da, sizin de onlarla birlikte bunu dinlediğinizi keşfettiklerinde, bir başka sevineceklerdir.
- Bir bant tiyatrosu dinlerken, ara sıra CD’yi durdurmanız ve dinlemeye daha sonra devam etmeniz oyunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.
- Bazı sahne ve kişilerin resimleri çizilebilir. Günlük hayattaki bazı malzemelerle kişi, hayvan ve olay yerleri yapılabilir.
- Öykünün içeriği çocuğu soru sormaya, konuşmaya ve dinlemeye teşvik etmelidir. Çocuklarla öykünün içeriği veya kahramanı hakkında konuşabilirsiniz. Ayrıca çocuğa sorular da yöneltebilirsiniz, örneğin: Bu kişiyi kafanda nasıl canlandırıyorsun? Şimdi neler olacak? Kaç tane farklı ses işittin?
- Bazı sahneleri oynayabilir veya yeni sahneler kurgulayabilirsiniz.
- Sesli oyunlar çocukların olaya kulak vermelerini teşvik eder. Bant tiyatrosunu dinlemeye başlamadan önce kafanızda bazı sözcükler hayal edin. Herkes kendisine farklı bir kelime seçebilir (örneğin satın almak gibi). Bu kelime bant tiyatrosunda geçtiği takdirde, bunu seçen kişi ellerini çırpıp ve bunu sesli olarak söyler.
- Bant tiyatrosunda sadece seslere dikkat etmek ve oyundan sonra bunları taklit etmeye çalışmak çok heyecanlı olabilir.

Anne ve babalar çocuk kitapları ve bant tiyatroları nereden temin edebilirler?

Kitapçılarda esas itibarı ile çocuk edebiyatı ve sesli medya açısından geniş bir palet bulunur, ayrıca alışveriş merkezi ve dükkanlardan da bunları temin edebilirsiniz. Çocuk kitapları ve sesli oyunları yerel kütüphanelerden ödünç almak ise daha hesaplıdır. Burada da öykü hakkında genel bir izlenim edinmek için sesli kitabın içeriğini dinleme imkanı bulunmaktadır. Birçok çocuk yuvası ve ilkokulun ise kendi kütüphaneleri bulunmaktadır ve buralardan da çocuklara yönelik bu gibi yayınları ödünç alıp evinize götürebilirsiniz. Aynı şey aile eğitim merkezleri için de geçerlidir. Ayrıca çocuklar aile çevresinde kitap ve CD’leri birbirleri ile değiştirip birbirlerinden ödünç alabilirler.



Anne ve babalar

nasıl çocuk yuvaları ve okuldaki günlük bakıcı ve pedagoji uzmanlarının partneri haline gelirler?



Bir kitap okuma

ve dinleme alanı olarak çocuk yuvası ve ilkokul



Anne ve babalar ile temasın ve onları bilgilendirmenin çeşitli yolları bulunmaktadır. Anne ve baba, günlük bakıcı, çocuk yuvası ve ilkokullardaki pedagoji uzmanları arasındaki eğitim işbirliği karşılıklı saygı ve anlayışa dayanmaktadır. Bu durum, kişilerin karşılıklı olarak birbirleri ile konuşmaları, birbirlerini ciddiye almaları ve karşılıklarını dinlemeleri ile ifadesini bulur. Bu şekilde çocukların aileden günlük bakıcıya ve yuvaya, daha sonra da ilkokula geçişleri kolaylaşır. İyi bir eğitim işbirliği karşılıklı bilgilendirmeye dayanır. Karşılıklı konuşmak için sadece ciddi vesilelerin bulunması gerekmez, aksine eğlenceli ve rahat ortamlarda da fikir alışverişi yapılabilir. Çocukların gelişimi ile ilgili olarak aileler ile konuşma önemli ve hatta gereklidir. Öte yandan çocuğu günlük bakıcısı, yuva veya okula teslim ederken karşılıklı bir selamlaşma da aynı şekilde gereklidir. Bununla çocuğa şunu göstermiş olursunuz: “Ben, önümüzdeki birkaç saati birlikte geçireceğim kişilerle ve ortamlarla ilgileniyorum” (kapı önündeki konuşmalar). Bu noktada her zaman çocuğa gösterilen karşılıklı ilgi ön plandadır. Zaman içerisinde kişiler arasında karşılıklı bir güven ortamı oluşur.

“Fırsatlar, okuyucu ve dinleyici oluşturur” sloganı ile çocuk yuvaları ve ilkokullarda çocuklara kitap okunan ve onların bant tiyatroları dinlediği ortamlar oluşturulabilir. Birçok çocuk yuvası ve okul çocuklar için kitap okuma saatleri sunmaktadır. Kitap okumak veya hikâye anlatmak istediğinizi bildiriniz.

Anne ve babalar kutlamalara nasıl katılabilirler

Nasıl kitap okumak ve öykü dinlemek çocuk yuvası ve ilkokulda gündelik hayatın bir parçası ise aynı şekilde bazı kutlamalar da çocuk yuvası ve okulun bir parçası haline gelmelidir. Kutlamalarda gönüllü kitap okuma veya öykü anlatma ustası olarak başvuruda bulunabilirsiniz, ayrıca Almanya çapında kutlanan kitap okuma gününe de katılabilirsiniz.

Gerek çocuk yuvası ve gerekse okul programları çok sayıda kutlama imkanı sunmaktadır, bu kutlamaları kitap okuma ile bağlantılı hale getirmek mümkündür. Birçok çocuk yuvası ve ilkokul anne ve babaların katılımı ve görüş alışverişi için çeşitli imkanlar sunmaktadır.

Eğitim işbirliği
Güvenli birliktelik



Bazı örnekler:

• Elma festivali

Bazı çocuk yuvaları ve okullarda hasat bayramı kutlanmaktadır – elma festivali ise bunun farklı bir türüdür. Elma festivalinde elma ile ilgili öyküler anlatabilirsiniz. Çocuklarla elma konulu bir resimli kitap yazıp buna uygun çizimler geliştirebilir ve kafiyeler bulabilirsiniz. Bunun haricinde doğal malzemelerden kolaj yapabilir ve krepon kağıdı toplarından bir elma resmi oluşturabilirsiniz. Anne ve baba olarak çocuk yuvası çalışanları, öğretmenlerle ve çocuklarla birlikte farklı elma türlerinden elmalı pasta veya elmalı turta hazırlayabilirsiniz. Bunun haricinde çocuk yuvası veya ilkokulun bahçesine bir elma ağacı dikme imkânı da bulunabilir. Bununla ilgili şarkılar söylenebilir.

• Halloweenparty (Cadılar Bayramı)/ Gespensterparty (Hayaletler Partisi)

Çocukların hayalet şeklinde kıyafetler giydiği bir cadılar bayramı kutlamasına katılabilirsiniz. Siz de anne ve baba olarak yatak çarşafından kostümler hazırlayabilirsiniz. Burada da içecek olarak “kan” (vişne suyu) ve „kahverengi içecek“ (çocuk kolası) ikram edebilirsiniz. Çocuklara hayalet masalları okuyup çocuklarla ve çocuk yuvası veya okul yetkilileri ile bir hayalet dansı yapabilirsiniz. Buna eşlik etmesi için ürkütücü bir müzik veya heyecanlı bir bant tiyatrosu (“Das Schlossgespenst von Saarbrücken (Saarbrücken Saray Hayaleti)” veya “Gespenst von Canterville (Canterville Hayaleti)” gibi oyunları dinleyebilirsiniz. Hiç korkmayanlar için ise „karanlıkta kilere inmek” veya “Korku sandığındaki eşyalara” ellemek gibi cesaret oyunları sunabilirsiniz.

• Okuma/ Dinleme Gecesi

Gerek çocuk yuvasında ve gerekse ilkokulda bir kitap okuma/ dinleme gecesi düzenlenebilir. Okula başlayacak çocuklar için kitap okuma/ dinleme gecesinin devam edecekleri ilkokulda olması onlar için unutulmaz bir anı olacaktır. .

• Kitap okuma ve dinleme yarışması

Çocuklara kahramanın ismini vermeden bir kitap okuyun ve daha sonra bu kitabın ana kahramanın ismini tahmin etmelerini isteyin. Bu tür bir eylem çocuk yuvası veya ilkokulda düzenlenen her festivalde çocukların çok hoşuna gidecektir. Daha gelişmiş dinleyiciler için ise işin zorluk derecesi artırılarak dinlediklerine dayanan bir bilgi yarışması düzenlenebilir. Burada çocuklara bildikleri, kendilerine okunan veya dinletilen kitaplar veya bant tiyatroları ile ilgili sorular yöneltilir ve bunları cevaplamaları istenir. Daha küçük çocuklar için ise çocuk kitabında yer alan kahramanların resimlerinin çizilmesine yönelik bir yarışma düzenlenebilir ve daha sonra bu resimler bir sergi haline getirilir. Bu eylemlerde çocukların eğlenmeleri ön planda tutulmalıdır.



Konu ile ilgili

bilgilenme yolları: “Dinleme – Konuşma – Çocuklara kitap okuma”

• Ailelerle birlikte aileler için bir duvar gazetesi hazırlama

Bu sunuşa çocuklarında katılması mümkündür. Çocuk yuvası veya ilkokulda çalışan pedagoji uzmanları sizinle, yani anne ve babalarla birlikte ortaklaşa okuma/ dinleme projelerinde ele alacakları veya almayı planladıkları şeyleri yazar, bununla ilgili şarkı sözleri, öyküler, resimler, çocukların el işleri, fotoğraf ve benzerlerini toplar ve bunu bir kolaj haline getirip gazete biçiminde yayınlar. Çocuk yuvası veya okulda düzenlenen bir medya haftasında bunu duvar gazetesi olarak yayınlatabilirsiniz. Daha modern bir tarzda ise gazete, bilgisayar programına aktarılır ve sizlere e-mail yolu ile gönderilir.

• Anne ve babalar için çocuklara kitap okuma, dinlemeye yönelik öğleden sonra programları

Anne ve babalar olarak “çocuk medyaları”nı kapsayan özel bir öğleden sonra programına katılın. Burada çocuk yuvası ve/veya okul yetkilileri tarafından çocuk yuvası veya okuldaki o dönemde yapılacak aktiviteler, dinleme, dil ve okuma teşvikleri gibi konular hakkında da bilgilendirilirsiniz. Bu alanda çocukların yaptıkları çalışmaların sonuçlarını ve çocukların gösterilerini sergilemek mümkündür. Sizler, anne ve baba olarak birçok konuda bilgi sahibi olmak ve sorular yöneltmek hakkına sahip olacaksınız..

• Çocuk medyaları sergisi

Çocuk yuvası ve okulda düzenlenecek düzenli çocuk medyası sergileri ile ilgili önerilerde bulunun. Çocuk yuvası veya okula önerdiğiniz kitap ve bant tiyatroları daha sonra programa entegre edilebilir. Ayrıca yerel kütüphane ve kitapçılar da size önerilerde bulunup bu sergide size yardımcı olabilirler. Bunu takiben çocuklar veya anne ve baba olarak sizler tarafından en sevilen medyalar seçilerek bunlar bir konu bütünlüğü içerisinde sergilenebilir.

Servis

Kitap ve Medya Seçimi

Resimli kitaplar ve çocuk kitapları ile bant tiyatrosu ve çocuklara yönelik sesli kitaplar hakkındaki temel bilgiler; yapacağınız seçimi ve bu tür kitapların kullanımını kolaylaştıracaktır.

Doğru kitap seçimi ile ilgili önerileri kütüphane, kitapçı ve bazı kitap eleştirilerinde bulabilirsiniz. Örneğin Dinleme Vakfı ve Okuma Vakfı veya www.stiftunglesen.de/leseempfehlungen gibi.

Bant tiyatroları ile ilgili nerelerde öneri bulabilirim?

Ayda bir kez Dinleme Vakfı tarafından yeni çıkan bir CD önerilmektedir. Bu öneriyi ücretsiz olarak www.stiftung-zuhoeren.de adresinde bulabilirsiniz.

Burada bununla bağlantılı olarak söz konusu üretimlerle ilgili bilgiler ve bunların çocuklar ile işlenmesine yönelik öneriler yer almaktadır. Web sitesinin ana sayfasında eski incelemelerin yer aldığı bir arşiv de bulunmaktadır (www.stiftung-zuhoeren.de/cd-des-montas/archiv).

Dinleme Vakfı'nın sunduğu Malzemeler

Ayın CD'si (www.stiftung-zuhoeren.de/cd-des-monats)
Haber Bülteni (www.stiftung-zuhoeren.de)

Okuma Vakfı'nın sunduğu Malzemeler:

Kitap ve Medya ile Büyümek
ISBN: 978-3-86613-419-5
Okuyarak büyümek
Online okuma önerileri
(www.stiftunglesen.de/leseempfehlungen)
Babam bana kitap okuyor
(www.stiftunglesen.de/mein_papa)
www.wirlesenvor.de/der_bundesweite_vorleseetag.html

Hessen Sosyal İşler Bakanlığı:

Yayımlar:
Çocuğumuz
Kitap okuma ile ilgili öneriler „Küçük kız çocukları kitap okuyor, erkek çocukları da“

Hessen Kültür Bakanlığı:

www.hessisches-kultusministerium.de
Schule/Grundschule/Förderung/Leseinfo

Hessen Sosyal İşler Bakanlığı ve Hessen Kültür Bakanlığı:

En başından beri eğitim – Hessen'de yaşayan 0 ila 10 yaş arası çocuklara yönelik eğitim ve öğretim planı

Adresler:

Stiftung Zuhören
c/o Hessischer Rundfunk
Bertramstraße 8
60320 Frankfurt am Main
www.stiftung-zuhoeren.de

Stiftung Lesen
Römerwall 40
55131 Mainz
www.stiftunglesen.de

Gemeinsame Geschäftsstelle Bildungs- und Erziehungsplan (Ortak Servis Birimi, Eğitim ve Öğretim Planı)
Dostojewskistraße 4
65187 Wiesbaden
www.bep.hessen.de

Aile içi iletişimin gerçekleştirilebildiği bir ev

Akşam erken saatte Tamara ve Felix eve geliyorlar. Anneleri her ikisini de kapıda karşıyor ve her ikisinin de çocuk yuvasında ve günlük bakıcıda ve okulda ve daha sonra arkadaşları Ahmed'te neler yaptıkları hakkında bilgi alıyor. Akşam yemek yerken herkesin sesi birbirine karışıyor, çünkü ailenin her bir bireyi gün içerisinde neler yaptığını anlatmaya çalışıyor. Felix'in ev ödevi ile ilgili bir sorusu var. Tamara çocuk yuvasında yapılması planlanan yaz festivalinden bahsediyor, bu festivale anne ve babası da davetli - ayrıca festivalin düzenlenmesine de katkıda bulunmaları bekleniyor. Aile ile yenen akşam yemeğinden sonra her iki çocuk için bir iyi geceler öyküsü anlatılıyor. Bu arada çocuklar da anne ve babalarına akşam yemeğinde anlatamadıkları gün içerisinde geçen olayları aktarıyorlar.

Tüm çocuklar birbirleri ile oynuyor, kahvaltı ediyor, kendilerine okunan bir öyküyü dinliyor, öğlede birlikte yemek yiyor. Öğleden sonra Tamara erken saatte günlük bakıcı tarafından okuldan alınıyor.

Öğrenciler öğretmenleri ile birlikte sınıfta bir okuma/kitap dinleme kulübü oluşturuyorlar. Bunun için aralarında hangi medya aracına ihtiyaç duyulduğu ve bunun nereye konacağı konusunda anlaşılıyorlar. En sonunda kendilerine okunan bir hikâyeyi dinliyorlar. Okuldan sonra Felix Ahmed'e öğlen yemeğine ve oyun oynamaya gidiyor.

Grubun yöneticisi Sofia ve Tamara'yı selamlıyor. Diğer çocuklar da Sofia ve Tamara'yı karşıyorlar. Çocuklar birlikte oyun köşesine gidip burada dün başladıkları, oyuncak evlerinin yapımına devam ediyorlar.

İlkokul öğretmeni birinci sınıftaki çocukları bekliyor. Ders planında en başta "okuma" yer alıyor. Her öğrenci en sevdiği kitabı evinden getirmiş.

Sofia'nın günlük bakıcısı Tamara'yı alıyor. Daha sonra her iki kız ile birlikte çocuk yuvasına gidiyorlar.

Baba evin kapısında çocukları ile vedalaşmış, onları yolcu ediyor. Daha sonra da işyerine gitmek üzere yola koyuluyor.

Felix'in arkadaşı Ahmed zili çalıyor, birlikte okula gidecekler.

Sabah kahvaltıda önce Tamara halının üzerinde yuvarlanıp dün başladığı yap-bozu bitirmeye çalışıyor. Kardeşi Felix buna hiç ilgi göstermiyor, onun tek isteği futbol kartlarını okulda ki en iyi arkadaşı Ahmed'e göstermek. Banyodan babası seslenip her ikisinin de giyinip giyinmediklerini soruyor. Mutfakta anneleri kahvaltının bulaşıkları ile boğuşuyor, hemen yola çıkması gerekiyor ve çocuklarla vedalaşıyor. Şimdi artık çocukların acele etmeleri ve hazır olmaları gerekiyor: Çocuk yuvası ve okul onları bekliyor. Her zamanki gibi hangi kıyafetin giyileceği veya kahvaltıda tahıl ezmesine çikolata mı, yoksa kakao mu katılması noktasında tartışma var. Kahvaltı çok sesli geçiyor. Şimdi artık vakit geldi, baba ve çocukların evden çıkmaları gerekiyor.

Burada bir ailede normal bir günün nasıl geçtiğinin örneğini görüyorsunuz. Tüm aile bireyleri birbirleri ile gün içerisinde kendilerini meşgul eden şeyler hakkında konuşuyorlar.

Proje sahibi:



Stiftung
Zuhören

Teşvik eden:



Künye:

Yayınlayan:

Stiftung Zuhören,
Stiftung Lesen

Metin ve Redaksiyon:

Sigrid Strecker, Claudia Roth,
Volker Bernius, Simone Groos

Redaksiyonun kapanışı:

Ekim 2010

Resimlerin kaynağı:

Başlık: Stiftung Lesen; Fotolia:
Başlık: © sonya etchison; Syf. 4:
© dephoto; Syf. 7: © BlueOrangeStudio; Syf. 9: © Rob; Syf.
10, 26: © contrastwerkstatt; Syf.
12: © Tomasz Markowski; Syf.
12: © goodluz; Syf. 15, 21: ©
Corbis; Syf. 16: © Brebca; Syf.
19: © Deklofenak; Syf. 23, 24:
© DURIS Guillaume; Syf. 27:
© Blend Images; Syf. 29: ©
kai-creativ

Tasarım:

Andrea Adler & Alice Hubert,
hauptsache:design, Mainz

Çeviri:

Übersetzungsbüro Engin GmbH

Baskı: Printec Repro-Druck,
Kaiserslautern

Baskı adedi: 6.500

© Stiftung Zuhören,
Stiftung Lesen

